

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 25/2013 rd

Statsrådets redogörelse för EU-politiken 2013

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 juni 2013 statsrådets redogörelse för EU-politiken 2013 (SRR 6/2013 rd) till stora utskottet för beredning och bestämde samtidigt att övriga utskott kan lämna utlåtande i ärendet till stora utskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- Europaparlamentsledamot Satu Hassi
- Europaparlamentsledamot Eija-Riitta Korhola

- specialsakkunnig Jussi Soramäki, statsrådets kansli
- råd för internationella ärenden Liisi Klobut, miljöministeriet
- industriråd Petteri Kuuva, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Ahti Hirvonen, jord- och skogsbruksministeriet
- professor Veli-Matti Kerminen, Helsingfors universitet
- expert Kati Ruohomäki, Finlands näringsliv rf
- miljöskyddschef Jouni Nissinen, Finlands naturskyddsförbund rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

EU:s energi- och klimatpolitik

Europeiska unionen är en föregångare inom miljö- och klimatskydd och innehar en ledande roll i den internationella klimatpolitiken, och detta skapar förutsättningar för en ny, grön ekonomi, enligt redogörelsen. Ett ur finländsk synvinkel viktigt utvecklingsprojekt inom integrationen som nämns är att motverka uppvärmning genom progressiva regler och globalt påverkansarbete för att europeiska företag fortsatt ska ha ett rimligt konkurrensläge i förhållande till utomstående aktörer och konkurrenssituationen inom EU inte ska blir snedviden.

Utskottet välkomnar att redogörelsen lyfter fram energi-, klimat- och miljöfrågorna som viktiga politikområden med stora konsekvenser också för andra politikområden. Den energipolitiska omvärlden är stadd i förändring. De försämrade utvecklingstrenderna inom ekonomin och i synnerhet EU:s försämrade konkurrensläge i relation till USA och Kina har många medlemsstater återigen har lyft fram konkurrenskraften som ett mål för energipolitiken. Följaktligen har det varit svårt att strama åt EU:s mål för utsläppsminskningen och konkurrensargumenten på kort sikt har intagit en framträdande plats i debatten om klimatmålen 2030.

Utskottet vill påminna om att den nya delrapporten om den vetenskapliga grunden från den mellanstatliga klimatpanelen IPCC ytterligare bekräftar de resultat som tidigare rapporter från klimatpanelen har gett beträffande utvecklingen av klimatförändringen. Om utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka i samma takt som nu, kommer medeltemperaturen på jorden att stiga mellan nästan tre och fem grader fram till 2100 jämfört med läget de senaste decennierna. Klarar vi av att vända trenden och få en snabb utsläppsminskning redan kring 2020, kommer temperaturen ändå att stiga med ungefär en grad. Sedan 1880 har temperaturen på jorden stigit med i snitt 0,85 grader. Enligt rapporten har de tre senaste decennierna i hela världen varit varmare än något annat decennium sedan 1850. Uppgifterna bekräftar att utsläppen måste minska redan före 2020 och halveras senast 2050 om vi ska få bukt med de oåterkalleliga förändringarna.

EU-redogörelsen är inte det dokument där Finland omdefinierar sin hållning till energi- och klimatpolitiken, påpekar utskottet. Det som är av vikt här är dels vår nationella energi- och klimatstrategi som utskottet har yttrat sig om (MiUU 16/2013 rd), dels energi- och klimatfärdplanen som en parlamentarisk kommitté för närvarande utarbetar.

Miljöutskottet hänvisar till utlåtandet ovan och sitt utlåtande om EU:s ram för klimat- och energipolitiken fram till 2030 (MiUU 21/2013 rd) och påpekar att den eftersträlvade omställningen mot en grön ekonomi inte får negligeras i det svåra ekonomiska läget, eftersom en katastrof i form av klimatförändringen måste motas i grind för att jorden fortfarande ska vara livsduglig. Det räcker inte med att motverka klimatförändringen. Vi måste också satsa på koldioxidneutral teknik, utsläppsfri energi plus energi- och materialeffektiva lösningar för att stärka konkurrenskraften i hela unionen på sikt. En internationell klimatkonvention är ett måste för att utsläppen ska minska globalt, men en konvention är också en plattform för investeringar i grön energiekonomi.

Statsrådet säger att det måste analyseras grundligt om det utöver målet för utsläppsminskningen behövs andra liknande energipolitiska mål och om det sannolikt ger den största kostnadseffektiviteten att bara lägga upp ett mål med planerad styreffekt, alltså utsläppsminskning. Ett EU-mål för förnybar energi skulle ge bättre förutsägbarhet sett ur investerarens och teknikutvecklarens synvinkel. Statsrådet anser fortfarande att målet för förnybar energi ska vara vägledande eller tillåta ett visst spelrum om det är bindande. Vidare anser statsrådet att tre separata mål på EU-nivå är ett hinder för att optimera åtgärderna.

Det är av största vikt att de grundläggande strategierna i klimatpolitiken utvärderas grundligt med utgångspunkt i den senaste rapporten från IPCC som bekräftar att utsläppen måste minska redan före 2020. Också med avseende på EU:s industripolitik och näringslivsintressen är det viktigt att besluten är så förutsägbara som möjligt och politiken konsekvent. När man fått den ökande energiförbrukningen att stanna upp och börja peka neråt bör man se till att förbättra energieffektiviteten och skapa utsläppssnåla strukturer. Bättre energieffektivitet, energisparåtgärder och ökad användning av förnybar energi i sig gör att EU i högre grad blir självförsörjande på energi. På sikt kan vi få en hållbar industripolitik och en konkurrensfördel gentemot USA och Asien, om vi investerar i ren och koldioxidsnål teknik och energisparåtgärder. Det resursfattiga Europa bör sikta in sig på att bli teknikledande inom energieffektivitet och hållbarhet.

Utskottet vill påminna om att kostnaderna för att minska utsläppen vanligen anses vara betydligt lägre än förlusterna vid en okontrollerad global uppvärmning. Både utsläppen från EU och de globala utsläppen bör fasas in i målet att temperaturen får stiga med högst två grader. Klimatpolitiken ska ses som en möjlighet för Europa att vända den utmaning omvälvningarna i energiproduktionen representerar till en möjlighet för konkurrenskraften och en hållbar tillväxt. Att skjuta upp ytterligare utsläppsminskningar bromsar förmodligen upp investeringarna i ren

teknik och det i sin tur försämrar möjligheterna för Europa att behålla sin konkurrenskraft.

Övriga miljöpolitiska mål

Andra viktiga miljöpolitiska mål i EU är skydd för biodiversiteten, hållbart nyttjande av naturens mångfald och större energi- och materialeffektivitet. Redogörelsen lyfter fram dels målet att investera i koldioxidneutral energi, dels målet att förbättra energi- och materialeffektiviteten, särskilt ur ett konkurrensperspektiv när vi går mot en omställning till grön ekonomi enligt strategin Europa 2020.

Det är viktigt att hållbara naturresurser och materialeffektivitet klart och tydligt ses som ett led i en hållbar ekonomisk politik, i linje med principerna för hållbar utveckling. Regeringens bedömning av hur omfattande EU:s miljö- och naturskyddspolitik är och av att effektivt verkställighet av lagstiftningen är viktigare än materiella mål träffar enligt utskottet rätt. De katastrofala följderna av en klimatförändring är så enorma att det är motiverat att redogörelsen pekar på utmaningarna i klimatpolitiken. Samtidigt är det bra att se sambandet mellan klimatförändringen och lägre biodiversitet och erkänna att biodiversitet spelar en roll för naturens hållbarhet då klimatet blir varmare. Östersjön och Östersjöstrategin är viktiga insatsområden för Finland, men de nämns inte alls i redogörelsen.

Utskottet omfattar regeringens syn att det måste gå att påverka frågor som är viktiga för Finland på ett tidigare stadium. I förberedelserna inför EU-frågor är det A och O att Finland har kvalificerad expertis och en fungerande samord-

ningsmekanism där intressenterna kan bli hörda i ett brett perspektiv. För EU:s demokratiska legitimitet är det fortfarande oerhört viktigt i sammanhanget att riksdagen informeras på ett tillräckligt tidigt stadium för att verkligen vara delaktig i processen.

Under den period som redogörelsen täcker in har riksdagen på förslag av miljöutskottet kommit med två subsidiaritetserinranden. Det ena gällde direktivet om energieffektivitet och det andra om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden. Vid en bedömning av hur nödvändig och acceptabel EU-lagstiftning är bör det vara avgörande att regleringen inte är onödigt ingående och att kostnadsvinsterna är tydligt mätbara.

Redogörelsen ser tydligt svårigheterna att påverka förberedelserna inom EU på ett tidigt stadium. I mekanismen för att påverka EU och lagstiftningsförslag från kommissionen är påverkningsmöjligheterna ofrånkomligen reaktiva. Därmed går det inte att planera proaktivt eller att satsa på nationella initiativ. Med avseende på demokratin är påverkningsmöjligheter på ett tidigt stadium en extra svår knäckfråga, men vår finländska beredningsapparat har klarat av uppgiften med den äran.

Ställningstagande

Miljöutskottet

understryker särskilt vikten av klimatfrågorna och föreslår att stora utskottet beaktar det som sägs ovan.

MiUU 25/2013 rd — SRR 6/2013 rd

Helsingfors den 17 oktober 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Rakel Hiltunen /sd
medl. Christina Gestrin /sv
Timo Heinonen /saml
Mikael Jungner /sd
Antti Kaikkonen /cent
Pauli Kiuru /saml
Jukka Kärnä /sd

Jari Lindström /saf
Eeva-Maria Maijala /cent
Tapani Mäkinen /saml
Martti Mölsä /saf
Sari Palm /kd
Anni Sinnemäki /gröna (delvis)
Mirja Vehkaperä /cent
Juha Väättäinen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.

AVVIKANDE MENING

Motivering

I redogörelsen behandlar regeringen fördelar och nackdelar med den europeiska integrationen. Vidare presenteras de grundläggande strategierna i Finlands EU-politik sektor för sektor och målen för den ekonomiska och monetära unionen, konkurrenskraften, tillväxten och politiken för industri-, energi- och miljöområdet. Vår regering har i stor utsträckning samma mål för EU-politiken som kommissionen. Man bör dock komma ihåg att det finns större frågor bakom allt detta och en djupare intention att omvandla EU till förbundsstat. Det kan vi Sannfinländare inte godkänna under några som helst villkor.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser det positivt att ambitionen är att skapa nya mekanismer för att värna en renare och säkrare miljö. Men det ska inte drivas igenom till vilket pris som helst, och framför allt inte på det finska folkets eller basindustrins bekostnad. I eurokrisen har den sittande regeringen räddat utländska banker med pengar från finländska skattebetalare. Vi i Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att regeringen handlat ofosterländskt och åsamkat landet skada genom att vara med om krispaketen till krisande unionsländer.

Vi vill sätta ljuset på det faktum att alltför ambitiösa utsläppsmål inkräktar på Finlands och hela områdets konkurrenskraft i jämförelse med andra länder. Så kommer det att gå i det långa loppet. Typiska exempel på detta är åtminstone klimatkonventionen i Durban från december 2011 och EU:s svaveldirektiv som träder i kraft den 1 januari 2015. Besluten har haft extremt negativa effekter för vår sysselsättning, vår industri och vår konkurrensförmåga.

Överlag bör man mycket noga överväga projekt som genomförs "för miljöskyddets skull". Vår utskottsgrupp har ställt sig mycket kritisk till att Östersjön ska införlivas i det så kallade NECA-området för kontroll av kväveoxidutsläpp. Enligt vårt förmenande initierar detta inga positiva miljöprojekt. I värsta fall går det så att Finland åter en gång måste axla en orimligt stor börda och större ansvar än andra medlemsstater.

Avvikande mening

Vi anför

att utskottet i sitt beslut bör beakta synpunkterna i denna avvikande mening.

Helsingfors den 17 oktober 2013

Juha Väättäinen /saf
Jari Lindström /saf
Matti Mölsä /saf